

UNIVERSITATEA DE VEST DIN TIMIȘOARA
FACULTATEA DE SOCIOLOGIE ȘI PSIHOLOGIE
CLINICA UNIVERSITARĂ DE TERAPII ȘI CONSILIERE PSIHOPEDAGOGICĂ

Avizat,

Prorector Strategie Academică

Conf. univ. dr. Mădălin BUNOIU

Se aprobă,
ÎN ȘEDINȚA DE SENAT
din data de.....

Președinte Senat UVT,
Prof. univ. dr. Viorel NEGRU

Avizat DECIDFR,
Dr. Marinel IORDAN

RAPORT DE AUTOEVALUARE

AL PROGRAMULUI POSTUNIVERSITAR DE FORMARE ȘI
DEZVOLTARE PROFESIONALĂ CONTINUĂ

**” Analiză comportamentală aplicată. Intervenție în tulburările de spectru
autist”**

Timișoara, 2019

CERERE DE ÎNFIINȚARE A PROGRAMULUI POSTUNIVERSITAR DE FORMARE ȘI
DEZVOLTARE PROFESIONALĂ CONTINUĂ:

**„DEZVOLTAREA COMPETENȚELOR TRANSVERSALE ȘI STIMULAREA AUTONOMIEI
ȘI GÂNDIRII CRITICE LA STUDENȚI”**

1. Expunere de motive

Departamentul de Științe ale Educației, din cadrul Facultății de Sociologie și Psihologie și Departamentul pentru Activități de Formare, Supervizare și Practică din cadrul Clinicii Universitare de Terapii și Consiliere Psihopedagogică-CUTCP organizează un program postuniversitar de formare și dezvoltare profesională continuă în domeniul intervențiilor în tulburările de spectru autist, intitulat ANALIZĂ COMPORTAMENTALĂ APLICATĂ. INTERVENȚIE ÎN TULBURĂRILE DE SPECTRU AUTIST.

Analiza comportamentală aplicată (ACA) conține un set de principii ce stau la baza intervențiilor bazate pe comportament, având fundamente în știința învățării și a comportamentului. ACA include legile generale ale modului în care învățăm și în care ne comportăm:

- Terapie ACA aplică aceste principii/legi la intervențiile comportamentale într-un mod care contribuie la obținerea unor comportamente dorite sau la stimularea acestora.
- ACA se aplică de asemenea în situații în care se dorește înlăturarea unor comportamente necorespunzătoare, ce pot afecta învățarea.
- Terapie ACA este folosită în stimularea și dezvoltarea limbajului și abilităților de comunicare.
- Contribuie la îmbunătățirea atenției, concentrării, abilităților sociale, memoriei și rezultatelor școlare.
- Poate fi folosită în intervenția în reducerea/înlăturarea problemelor de comportament.

Analiza comportamentală aplicată este o disciplină de studiu ce are drept scop promovarea unor schimbări semnificative din punct de vedere social în comportamentul uman. Tehnicile utilizate în intervențiile ACA implică mai ales predarea individualizată, de unu la unu, având drept scop învățarea/schimbarea unor comportamente. Terapiile ACA și-au dovedit eficiența, de-a lungul timpului, mai ales în cazul copiilor și adulților cu tulburări de comportament/comportamente disruptive, cu deficit de atenție/hiperactivitate, afecțiuni neurologice, tulburări de alimentație etc. Cercetările și publicațiile din ultimii 50 de ani, evidențiază efectele benefice ale acestei terapii, pentru o multitudine de deficiențe, dar este în mod frecvent asociată cu tulburările de spectru autist și alte tulburări de comportament sau neurologice și comportamentale.

2. Date generale

Numele programului	” ANALIZĂ COMPORTAMENTALĂ APLICATĂ. INTERVENȚIE ÎN TULBURĂRILE DE SPECTRU AUTIST”
---------------------------	--

Tipul programului	Curs postuniversitar de specializare în domeniul psihopedagogiei speciale
Perioada de implementare	369 ore
Locație de desfășurare	Sediul CUTCP- UVT, str. Râmneanțu, nr.11
Cui se adresează	Absolvenți de studii universitare licență, specializări: Psihopedagogie specială/Psihologie/Pedagogie/Pedagogia învățământului preșcolar și primar

2. Descrierea programului

Programul postuniversitar urmărește dezvoltarea competențelor de cunoaștere, înțelegere și aplicare a principiilor Analizei Comportamentale Aplicate în Tulburările de Spectru Autist.

2.1. Misiunea programului și obiectivele strategice

Misiunea cursului este de a dezvolta și consolida competențe în analiza comportamentală aplicată, la standarde internaționale, în vederea recunoașterii acestora de către singurul for responsabil cu acreditarea ca "analist comportamental" și acordarea dreptului de liberă practică recunoscut internațional. În cadrul acestui program postuniversitar, dorim să formăm specialiști care vor lucra în mod profesionist cu copiii cu tulburări de spectru autist, astfel asociațiile nonguvernamentale și familiile acestor copii putând să beneficieze de intervențiile unor specialiști formați la înalte standarde de calitate, iar comunitatea academică va beneficia de o mai bună înțelegere a naturii și utilizării ACA în practica educațională pentru copiii cu autism.

Studentii care vor absolvi cursul vor putea să:

- Explice caracteristicile definatorii și să identifice aplicațiile analizei comportamentale.
- Descrie și să identifice exemple și non-exemple ale principalelor concepte ale analizei comportamentale (de exemplu, recompensa, extincția, stimulus control).
- Descrie, să identifice exemple și non-exemple și să folosească principalele metode științifice ale analizei comportamentale (de exemplu, măsurarea comportamentelor, design de evaluare a managementului de caz (single case evaluation design), analiza funcțională).
- Descrie și să folosească proceduri demonstrate științific în analiza comportamentală (de exemplu, recompensa diferențiată, promptarea, modelare (shaping), transferul controlului stimulului (transfer of stimulus control)).
- Planifice și să implementeze principiile analizei comportamentale în conformitate cu regulile de etică naționale și internaționale ale analistului comportamental.
- Să întrunească cerințele de eligibilitate ale curriculei de curs BACB pentru a putea da examenul în vederea acreditării BCaBA/BCBA.

2.2. Beneficii pentru cursanți

- Dezvoltarea/consolidarea competențelor în domeniul Analizei Comportamentale Aplicate
- Posibilitatea recunoașterii și certificării internaționale a competențelor de către The Behavior Analyst Certification Board, Inc.® (BACB®) BCBA, BCaBA, and RBT certification programs, acreditate de National Commission for Certifying Agencies in Washington, DC. NCCA.
- Interacțiunea cursanților, atât cu specialiști din mediul academic, cât și cu profesioniști ai domeniului din țară și străinătate.

2.3. Structura și modul de organizare

Programul postuniversitar se va desfășura cu grupe de cursanți de maximum 25 de persoane. Cursanții sunt absolvenți de studii superioare, specializările Psihopedagogie specială și Psihologie. Admiterea la cursul postuniversitar se face pe bază de dosar de înscriere, în limita locurilor disponibile. Durata cursului este de 369 ore, în regim cu taxă. Activitățile didactice au loc la sediul Universității de Vest din Timișoara.

Pentru fiecare disciplină, cursantul va completa sarcini specifice și va fi evaluat de către titularul de disciplină. Nota va reflecta atât modul în care cursantul stăpânește conceptele teoretice specifice cursului, cât și nivelul abilităților practice dobândite, aplicate în contexte specifice.

Cuantumul taxei va fi stabilit înaintea începerii programului, în funcție de costurile de școlarizare estimate pentru un student bugetat și de prețurile practicate pe piața de formare profesională pentru cursuri similare ca durată, calificare și complexitate. Veniturile se vor constitui în venituri proprii și vor fi utilizate în conformitate cu dispozițiile legale pe baza fundamentării bugetare aprobate de Prorectorul de Strategia Financiară al Universității de Vest din Timișoara.

3.4. Baza materială

În derularea cursului, se vor folosi resursele Facultății de Sociologie și Psihologie, ale Departamentului de Științe ale Educației și ale CUTCP din cadrul Universității de Vest din Timișoara. Resursele minimale :

1. Laptop cu conexiune de internet;
2. Videoproiector;
3. Materiale de curs tipărite și/sau în format electronic;
4. Platformă electronică.

3.5. Conținutul procesului de învățământ

Procesul de învățământ este derulat de către specialiști din cadrul FSP, Departamentul de Științe ale Educației și de către specialiști din domeniu, formatori certificați BCBA.

Cadrele didactice din cadrul Facultății de Sociologie și Psihologie și asociații sunt:

Cadrul didactic	Calificare
Lect.univ. dr. Al Ghazi Loredana	Psiholog principal, doctor în psihologie, cadru didactic la UVT
Lect. Univ. dr. Borca Claudia	Psiholog principal, doctor în psihologie, cadru didactic la UVT

Lect. Univ. dr. Darjan Ioana	Psiholog principal, doctor în psihologie, cadru didactic la UVT
Conf. Univ. dr. Luștreă Anca	Psiholog principal, doctor în psihologie, cadru didactic la UVT
Conf. Univ. dr. Predescu Mihai	Psiholog principal, doctor în psihologie, cadru didactic la UVT
Psih. Bobârnac Alina	Lucreaza ca analist comportamental din 2003. Din 2011, lector al cursului de analiza comportamentala aplicata, acreditat de BACB pentru Romania. Supervizare pentru absolvenți. Experiență de 14 ani în educația timpurie și intervenția comportamentală aplicată. Alina este trainer pentru psihologi și terapeuți ABA (Registered Behavior Technician) și lector în cadrul cursurilor BCBA/BCaBA Clemson University. În calitate de consultant BCBA, este implicată activ, atât în programe de intervenție comportamentală aplicată, cât și în programe de educație incluzivă prin crearea de materiale auxiliare care susțin integrarea copiilor cu TSA în grădiniță și școală.
Neil Martin, PhD, BCBA-D	Dr. Martin lucrează din anul 1990 ca și analist comportamental (clinician, profesor, supervisor și cercetător. A obținut doctoratul la Universitatea din Reading, Marea Britanie, în anul 1998, și a devenit Analist comportamental certificat al bordului, în anul 2002 (BCBA). A fost printre primii formatori certificați și a primit titlul de 'ABA Lecturer's Co-operative', deoarece a dezvoltat primul curs certificat în Marea Britanie. Dr. Martin a lucrat ca independent pentru o lungă perioadă de timp, având experiență ca formator în multe cursuri certificate de BACB, facilitând acreditarea unor cursuri la nivel internațional, supervizând o multitudine de participanți/cursanți și oferind consultanță numeroaselor organizații și familiilor acestora, atât în Marea Britanie, cât și la nivel internațional. Dr. Martin a publicat cercetări în reviste de specialitate, precum: Journal of Applied Behavior Analysis, The Behavior Analyst, Research in Developmental Disabilities și the Journal of Autism and Developmental Disorders. Are interese în folosirea tehnologiei, a media și a software-urilor în predare și cercetare. Dr. Martin este recunoscut ca expert și apare pe Lista BACB, care certifică experții recunoscuți de acest organism foarte important. Este unul din experții care au generat Lista de sarcini BACB și BACB Codul Profesional și Etic al Analiztilor Comportamentali. În Aprilie 2015, Dr. Martin a devenit Director internațional de dezvoltare al pentru a face cunoscută viziunea globală a BACB și a extinde numărul de cursuri la nivel internațional.

Lorenzo Todone, BCBA, MS.ED	Lorenzo Todone are studii în Educație specială la CUNY, New York. Acreditat BCBA în 2010. Susține cursuri pentru BCBA și BcaBA în Italia, Croația și Letonia și supervizează absolvenții. Este vice-președintele SIACSA (Asociația pentru analiză aplicată și experimentală din Italia), dar în principal lucrează ca supervisor ABA într-un Centru de copii și adulți cu autism și alte tulburări, în Florența, Italia, fiind co-fondatorul acestui Centru.
Dr.Christos Nikopoulos BCBA-D, MBPsS, CSci, FHEA	Christos Nikopoulos este Doctor în Analiza aplicată a comportamentului (BCBA-D, nivel doctoral), fost membru reprezentant internațional al board-ului de directori BACB®. Este reprezentantul în Științe Aplicate al Asociației Europene de Analiză a Comportamentului (EABA). Fondatorul și directorul „Autism Consultancy Services Ltd” din Londra și a fost numit recent ca Guvernator la o Școală ABA din Londra, Marea Britanie. Medic, lector, educator, consultant, cercetător și autor în domeniul Tulburărilor din Spectrul Autist, dizabilităților de dezvoltare și intervențiilor neurologice și comportamentale. Are o experiență de peste 19 ani în educația specială. Predă de 10 ani la Research-Incentive University. Are o experiență vastă în consultanță comportamentală pentru familiile care au copii cu TSA, precum și pentru școli. A ajutat la instruirea părinților, tutorilor, profesorilor și altor terapeuți în lucrul teoretic și practic cu micuții cu TSA. Oferă consultanță pentru dezvoltarea și implementarea analizei funcționale a comportamentului și planurilor de intervenție comportamentală în școli. Oferă consultanță pentru dezvoltarea și implementarea planurilor de Suport al Comportamentului Pozitiv în școli. Susține workshop-uri și sesiuni de informare despre autism, evaluări ale programelor, precum și cursuri BACB®, BCBA, RBT și VCS. Oferă supervizare candidaților care vor să își obțină acreditările BCBA sau BCaBA.

Cursurile cuprind două tipuri de activități: cursuri teoretice și seminarii aplicative. Cursurile teoretice au ca scop transmiterea de cunoștințe actualizate în domeniu, seminariile au ca scop achiziționarea și exersarea de noi abilități, iar lucrările practice sunt concepute ca aplicații în mediu educațional sau terapeutic, prin care cursanții își vor dezvolta competențele în contexte profesionale reale. Evaluarea finală cuprinde o probă practică și evaluarea unui portofoliu cu activități specifice fiecărei discipline.

3.6. Înscrierea cursanților

Condiții de înscriere:

Absolvenți de studii superioare, cu diplomă de licență.

Dosarul de înscriere va cuprinde următoarele documente:

- Fișă de înscriere;
- Copie după diploma de licență;
- Foaie matricolă;
- Copie după certificatul de naștere și buletin/carte de identitate;
- Copie a certificatului de căsătorie sau a documentului care atestă schimbarea numelui inițial de familie;
- Chitanță de achitare a taxei de înscriere;
- Adeverința de la locul de muncă.
- La depunerea dosarului, cursantul va plăti taxa de înscriere în valoare de 150 RON.

3.7.Finalizarea programului postuniversitar

Verificarea finală a cunoștințelor se va realiza în cadrul unui **examen**.

Se acordă un **Certificat de atestare a competențelor profesionale** eliberat de către **Ministerul Educației Naționale** însoțit de **Suplimentul descriptiv**.

4. Concluzii

În primăvara acestui an a fost semnat un Protocol de colaborare între Ministerul Sănătății, Ministerul Educației Naționale, Ministerul Finanțelor Publice și Casa Națională de Asigurări de Sănătate, care are ca scop dezvoltarea și implementarea unor programe destinate îmbunătățirii accesului persoanelor diagnosticate cu tulburări de spectru autist la servicii integrate de sănătate, sociale și de educație. Protocolul semnat creează premisele pentru alocarea de fonduri necesare să asigure fiecărei persoane diagnosticate cu tulburare de spectru autist accesul săptămânal la 5 ore de terapie complementară actului medical, oferită de specialiști în psihoterapie și psihopedagogie specială. (sursa: <http://www.ms.ro/2019/04/02/servicii-integrate-de-sanatate-sociale-si-de-educatie-pentru-pacientii-cu-tulburari-de-spectru-autist/>).

În România nu există o statistică care să indice cu exactitate numărul de persoane cu autism, prevalența sau rata de incidență. La nivel mondial, se estimează că un copil din 68 este diagnosticat cu TSA. Colegiul Psihologilor din România nu are o evidență a profesioniștilor calificați pentru a oferi intervenție specializată în TSA, cu atât mai puțin intervenții validate științific, însă ONG-urile din domeniu raportează anual lipsa acută de specialiști în domeniu și imposibilitatea de a oferi servicii terapeutice solicitanților puși pe liste de așteptare interminabile. În USA, Analiza comportamentală aplicată este terapia de primă elecție, validată științific și cu cele mai multe cazuri

documentate de copii recuperați. Implicațiile pentru societate, pentru calitatea vieții persoanelor cu TSA și pentru familiile acestora și, nu în ultimul rând, pentru bugetul de stat sunt enorme, în cazul în care copiii cu TSA nu pot beneficia de terapiile atât de necesare în vederea dobândirii autonomiei personale

Este rolul universităților să asigure formare pentru specialiștii care vor lucra cu persoanele cu TSA, cu respectarea standardelor de calitate stabilite în domeniu de forurile de specialitate, iar Universitatea de Vest din Timișoara este prima universitate din România care oferă acest tip de program de formare și dezvoltare profesională continuă. Anunțul acestei intenții a fost salutat pe rețelele de socializare de peste 1000 familii și potențiali interesați să se înscrie.

Decan,

Conf. univ. dr. Mariana Crașovan

Director program,

Lect. univ. dr. Loredana AlGhazi

AVIZAT M.E.N.,

UNIVERSITATEA DE VEST DIN TIMIȘOARA

FACULTATEA DE SOCIOLOGIE ȘI PSIHOLOGIE

Program postuniversitar de formare și dezvoltare profesională continuă: Analiză comportamentală aplicată. Intervenție în tulburările de spectru autist

Forma de învățământ: învățământ cu frecvență

Domeniul de licență pe care se fundamentează programul de studii: Științe ale Educației

Calificarea universitară pe care se fundamentează programul de studii: Psihopedagogie specială

Competențe profesionale:

C1.2. Operaționalizarea conceptelor de bază utilizate în psihodiagnoza persoanelor cu CES și interpretarea rezultatelor evaluării psihopedagogice, a instrumentelor și metodologiei utilizate

C2.3. Utilizarea principiilor de bază în vederea elaborării programelor de intervenție personalizată, a adaptării curriculare pentru copiii cu CES în funcție de nevoile specifice și particularitățile acestora

C2.4. Evaluarea periodică a programelor de intervenție psihopedagogică în vederea realizării unor eventuale corecții ale acestora

C3.3 Elaborarea unor proiecte pe tipuri de deficiențe și contexte individuale și sociale de rezolvare a problemelor și a conflictelor

C4.2. Identificarea principalelor nevoi ale persoanelor cu CES și ale familiilor acestora pentru explicarea principalelor moduri de consiliere psihopedagogică utilizate

C5.3. Identificarea celor mai adecvate metode și tehnici de colectare a datelor și valorificarea rezultatelor acestora în vederea îmbunătățirii permanente a practicilor profesionale în domeniu recuperării, educării și integrării socio profesionale a persoanelor cu CES

C6.5 Implementarea diferitelor strategii metodologice de integrare a persoanelor cu nevoi speciale

Competențe transversale

CT1 Aplicarea principiilor și a normelor de deontologie profesională fundamentate pe opțiuni valorice explicate în relație cu drepturile și demnitatea persoanelor cu deficiențe

AVIZAT M.E.N.,

PLANUL DE ÎNVĂȚĂMÂNT

Valabil începând cu anul universitar 2019-2020

Nr. crt.	Disciplina	Activități didactice					Nr. Credite	Forma de evaluare
		C	S	L	P	AP		
1	Fundamente filosofice. Concepte și principii I	30	15	-	-	-	4	Examen
2	Măsurare și design experimental	30	15	-	-	-	4	Examen
3	Evaluarea comportamentului	30	15	-	-	-	4	Examen
4	Proceduri de modificare comportamentală	20	10	-	-	-	3	Examen
5	Etică	30	15	-	-	-	4	Examen
6	Selectarea și implementarea intervențiilor	20	10	-	-	-	3	Examen
7	Fundamente filosofice. Concepte și principii II	30	15	-	-	-	4	Examen
8	Supervizarea și managementul personalului	20	10	-	-	-	3	Examen
9	Psihologia dezvoltării copilului	16	8	-	-	-	2	Examen
10	Evaluare pentru TSA	10		-	-	-	1	Examen
11	Advocacy pentru TSA	10		-	-	-	1	Examen
12	Istoria autismului	10		-	-	-	1	Examen
Total ore/credite		256	113	-	-	-	34	
		369						
Examen de certificare a competențelor profesionale asimilate de cursanți pe parcursul programului							3	Examen

Rector

Prof.univ.dr. Marilen Gabriel Pirtea

Decan

Conf.univ.dr. Mariana Crașovan

Director program

Lect. univ. dr. Loredana Al Ghazi

